

PTA-GIDS

Erratum okt 2025_3 kader_rekenen
Erratum nov 2025_3 kader_biologie

Geldig voor:
3 vmbo kader in 2025-2026
4 vmbo kader in 2026-2027

Inleiding

In deze gids vind je het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) voor de 3-vmbo kader lichting van augustus 2025 van het Herbert Vissers College (HVC). Het schoolexamen bevat zowel de onderdelen die in 3-vmbo kader als in 4-vmbo kader worden afgenomen.

Het PTA voor de beroepsgerichte keuzevakken voor zowel basis als kader is in een aparte bijlage opgenomen.

Op het Herbert Vissers College wordt jaarlijks het (school)examenreglement en de PTA-gids voor het hele cohort samengesteld.

Dit wordt voor 1 oktober verstrekt of toegezonden aan:

- de kandidaten en hun wettelijk vertegenwoordigers;
- de inspectie

Het kan voorkomen dat het programma of het reglement voor het cohort wijzigt. Wijzigingen worden digitaal gepubliceerd.

Voor de leesbaarheid van het document is ervoor gekozen de mannelijke variant te gebruiken. Overal waar de mannelijke variant staat, kan ook het vrouwelijke equivalent gelezen worden.

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Aanvullende informatie:

SE's van SE-periode 1 tot en met 4 wordt in de derde klas afgenomen;
SE-periode 5 tot en met 7 in de vierde klas.

De overige hoofdstukken worden wel behandeld, maar niet getoetst met een pta toets (er kunnen in de derde klas wel SO's gegeven worden)

Erratum 3 kader, november 2025

De boeken die gebruikt worden zijn: Biologie voor jou MAX , Malmberg, niveau 3 en 4 kader

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	thema 2: Voortplanting en seksualiteit	Schriftelijke toets	vervalt	ja	1	50	SE + CE	K2,3,10,11,12
SE-B	thema 3: Erfelijkheid en evolutie	Schriftelijke toets	20 (was 15)	ja	2	50	SE	K3,5,6,7,12,13
SE-C	thema 5: stevigheid en beweging	Schriftelijke toets	15 (was 10)	ja	3	50	SE	K1,2,3,4,8,12
SE-D	thema 7: duurzaam leven	Schriftelijke toets	15 (was 10)	ja	4	50	SE	K6,7
SE-E	thema 8: planten	Schriftelijke toets	20	ja	5	50	CE	K3,4,6,9,12
SE-F	thema 11: voeding en vertering	Schriftelijke toets	20	ja	6	50	CE	K3,5,6,9
SE-G	thema 12 en 13: transport en afweer, gaswisseling en uitscheiding	Schriftelijke toets	10	ja	7	100	CE	K3,4,5,6,9,10,11
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
 Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

De stageverslagen en de loopbaanoriëntatiedossiers zijn handelingsopdrachten.
 Deze opdrachten horen voor aanvang van het centraal examen met een 'Naar Behoren' (voldoende of goed) te zijn afgesloten.
 Vanwege de aantallen SE's en de gelijke wegenen zijn herkansingen in praktijk PTA niet mogelijk!

In het 3e en 4e leerjaar moeten de leerlingen werken aan 2 keuzedelen. Elk keuzedeel heeft een gewicht van 25%. Het eindcijfer wordt bepaald door de cijfers van de 4 keuzedelen op te tellen en te delen door 4.

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE A 1	Hout en Meubelverbindingen Eindtoets BWInet Module 3	Schriftelijke toets	7	Ja	1	50	SE & CE	P/BWI/3.1 P/BWI/3.2
SE A 2	Hout en Meubelverbindingen Een houtverbinding tekenen in SketchUp	Praktische opdracht	6	Ja	1	50	SE & CE	P/BWI/3.1.1
SE A 3	Hout en Meubelverbindingen Een werkstuk maken van hout/ plaatmateriaal met houtverbinding	Praktische opdracht	7	Nee	1	n.v.t.	SE & CE	P/BWI/3.1.2 P/BWI/3.1.3 P/BWI/3.2.1 P/BWI/3.2.2
SE B 1	Design en decoratie Eindtoets BWInet Module 4	Schriftelijke toets	7	Ja	2	50	SE & CE	P/BWI/4.1 P/BWI/4.2 P/BWI/4.3 P/BWI/4.4
SE B 2	Design en decoratie Van een geschetst interieurelement een SketchUp tekening maken	Praktische opdracht	6	Ja	2	50	SE & CE	P/BWI/4.1.1 P/BWI/4.1.2
SE B 3	Design en decoratie Een eenvoudig interieurelement, afgewerkt met verftechnieken en sign-uiting omschrijven en maken	Praktische opdracht	7	Nee	2	NVT	SE & CE	P/BWI/4.2.1 P/BWI/4.3.1 P/BWI/4.4.1 P/BWI/4.4.2 P/BWI/4.4.3 P/BWI/4.4.4
SE C 1	Bouwproces en bouwvoorbereiding Eindtoets BWInet Module 1	Schriftelijke toets	7	Ja	3	50	SE & CE	P/BWI/1.1 P/BWI/1.2 P/BWI/1.3
SE C 2	Bouwproces en bouwvoorbereiding Tekening lezen en interpreteren	Praktische opdracht	6	Ja	3	50	SE & CE	P/BWI/1.3.1
SE C 3	Bouwproces en bouwvoorbereiding Klein bouwproject maatvoeren en uitzetten Eenvoudige funderingsbekisting maken	Praktische opdracht	7	Nee	3	n.v.t.	SE & CE	P/BWI/1.2.1 P/BWI/1.2.7 P/BWI/1.2.2 P/BWI/1.3.1 P/BWI/1.2.3 P/BWI/1.3.2 P/BWI/1.2.4 P/BWI/1.2.5 P/BWI/1.2.6
SE-D (HD1)	stage/stageverslag	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	3	n.v.t.	SE+ schooleigen	A-B
SE-E (HD2)	Loopbaanorientatiedossier 1	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	C

Vak: Bouwen, wonen en interieur (vervolg)
BWI

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE F 1	Bouwen vanaf de fundering Eindtoets BWInet Module 2	Schriftelijke toets	7	Ja	5	50	SE & CE	P/BWI/2.1 P/BWI/2.2 P/BWI/2.3 P/BWI/2.4
SE F 2	Bouwen vanaf de fundering 3d tekening halfsteensmuur	Praktische opdracht	6	Ja	5	50	SE & CE	P/BWI/2.1 P/BWI/2.2 P/BWI/2.3 P/BWI/2.4
SE F 3	Bouwen vanaf de fundering Halfsteensmuur metselen met rollaag	Praktische opdracht	7	Nee	5	n.v.t.	SE & CE	P/BWI/2.2.3 P/BWI/2.2.4 P/BWI/2.2.5 P/BWI/2.2.6
SE G (HD3)	stage/stageverslag	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	2	n.v.t.	SE+ schooleigen	A-B
SE-H (HD4)	Loopbaanorientatiedossier 1	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	3	n.v.t.	SE+ schooleigen	C
SE-J	Rolsteiger bouwen	Praktische opdracht	10	Nee	6	n.v.t.	SE	P/BWI/2.4.3 P/BWI/2.4.4
SE-K	Metselprofielen stellen	Praktische opdracht	10	Nee	6	n.v.t.	SE	P/BWI/2.1.1 P/BWI/2.1.2 P/BWI/2.1.3

100

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande SE.

Aanvullende informatie:

Het Schoolexamen bestaat uit:

Extensief lezen: 2 toetsen (A)
 Methodetoetsen: 3 toetsen (B)
 Kijk- / luistervaardigheid: 1 toets (C)
 Spreek- en Gespreksvaardigheid: 1 toets (MO)

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A1	Extensief Lezen ERK-niveau A1 (in eigen beheer afspreken met leerlingen)	Schriftelijke toets	5	nee	2	50	SE+CE	K4 V1
SE-B1	Samengestelde methodetoets leerjaar 3	Schriftelijke toets	10	ja	4	50	SE	K1 K2 K3 K7
SE-A2	Extensief Lezen ERK-niveau A2 (in eigen beheer afspreken met leerlingen)	Schriftelijke toets	10	nee	5	50	SE+CE	K4 V1
SE-B2	Samengestelde methode toets 1 + examenidroom	Schriftelijke toets	15	ja	5	50	SE	K1 K2 K3 K7
SE-B3	Samengestelde methodetoets 2 + examenidroom	Schriftelijke toets	15	ja	6	50	SE	K1 K2 K3 K7
SE-C	Kijk-/Luistertoets	Kijk- en luistertoets	25	nee	6	60	SE	K5
SE-MO	Spreek- en gespreksvaardigheidstoets.	Mondeling	20	ja	7	20 in duo's	SE	K1 K2 K3 K6 V4
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
 Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

Het schoolexamen cijfer komt tot stand door de weging van de modules A tot en met E.

Methode: Pincode leerwerkboek editie 7 FLEX vmbo-KB LJ3 + LJ4

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE- A	Basis en leervaardigheden	Schriftelijke toets	10	ja	1	50	SE	EC/K/1, EC/K/2, EC/K/3
SE-B (PO)	Arbeid en bedrijfsleven	Praktische opdracht	10	nee	2	100	SE	EC/K/5B
SE-C	Overheid en bestuur	Schriftelijke toets	10	ja	3	50	SE	EC/K/6
SE-D	Natuur en Milieu	Schriftelijke toets	10	ja	4	50	SE	EC/K/8
SE-E	Consumptie, consumenten organisaties en arbeid en productie.	Schriftelijke toets	20	ja	5	100	SE/CE	EC/K/4A, EC/K/4B, EC/K/5A
SE-F (PO)	Internationale economie	Praktische opdracht	20	nee	5	nvt	SE/CE	EC/K/7
SE-G	Examenvaardigheden compleet	Schriftelijke toets	20	ja	6	100	SE/CE	EC/K/3, EC/K/4A, EC/K/5A, EC/K/7
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

Handelingsopdrachten moeten aan het eind van ieder schooljaar nb zijn afgerond.

De hoofdstuk toetsen komen uit het boek "Stepping stones 7e editie".

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	Schrijfvaardigheid aan de hand van casussen een schrijfpdracht uitvoeren ljr. 3 (toetsweek)	Schriftelijke toets	15	nee	1	50	SE	K7
SE-B (MO)	Spreekvaardigheid Mondeling over jezelf, de toekomst en een onderwerp naar keuze. ljr. 3 (toetsweek)	Mondeling	25	nee	4	15	SE	K5, K6
SE-C1	Chapter 1 boek ljr.4 (toetsweek)	Schriftelijke toets	10	ja	4	50	SE	K1 t/m 7
SE-C2	Chapter 2 boek ljr.4 (toetsweek)	Schriftelijke toets	10	ja	5	50	SE	K1 t/m 7
SE-D	Kijk-Luistertoets CITO ljr. 4	Kijk- en luister toets	15	nee	5	100	SE	K5
SE-C3	Chapter 3 boek ljr.4 (toetsweek)	Schriftelijke toets	10	ja	5	50	SE	K1 t/m 7
SE-E	Leesvaardigheid bestaande uit oude examenteksten. ljr. 4	Schriftelijke toets	15	ja	3	50	SE + CE	K1 t/m 7
SE-HD1	Leerlingen bekijken een documentaire en beantwoorden hier vragen over – ljr. 3	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	1	n.v.t.	SE+ schooleigen	K1 t/m K3
SE-HD2	Leerlingen presenteren individueel een actueel nieuwsitem in het Engels.- ljr. 4	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	5	n.v.t.	SE+ schooleigen	K1 t/m K4
SE-HD3	Leerlingen schrijven een verslag in het Engels over hunzelf.- ljr. 4	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	7	n.v.t.	SE+ schooleigen	K1 t/m K5
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

Alle informatie omtrent het pilot examen van economie en ondernemen kunt u hier vinden:
<https://www.platformvmboeo.nl/vernieuwing-economie-ondernemen/>

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-PO1	Office & Support - klantvriendelijke communiceren en ondersteunende werkzaamheden uitvoeren	Praktische opdracht	12,5	Nee	1	n.v.t.	SE + CE	P/EO/4.2, 4.3
SE-PO2	Retail & Styling - commerciële werkzaamheden uitvoeren.	Praktische opdracht	12,5	Nee	2	n.v.t.	SE + CE	P/EO/1.2
SE-PO3	Office & Support - administratieve werkzaamheden uitvoeren en financiële gegevens verwerken	Praktische opdracht	12,5	Nee	3	n.v.t.	SE + CE	P/EO/4.1
SE-1	Retail & Styling - commerciële werkzaamheden herkennen en toepassen.	Schriftelijke toets	12,5	Ja	4	100	SE + CE	P/EO/1.1
SE-HD1	Stage	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	AB
SE-HD2	Loopbaanoriëntatie begeleiding 1	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	C
SE-PO4	Services & Sales - verkoopwerkzaamheden uitvoeren, afrekenen en service verlenen	Praktische opdracht	12,5	Nee	5	n.v.t.	SE + CE	P/EO/2.1, 2.2, 2.3
SE-PO5	Stock & Supplies - voorraad beheren, bestellen en magazijn werkzaamheden uitvoeren	Praktische opdracht	25	Nee	6	n.v.t.	SE + CE	P/EO/3.1
SE-PO6	Services & Sales - Online verkopen van goederen en diensten, wet en regelgeving toepassen	Praktische opdracht	12,5	Nee	7	n.v.t.	SE + CE	P/EO/2.4
SE-HD3	Loopbaanoriëntatie begeleiding 2	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	7	n.v.t.	SE+ schooleigen	AB
SE-HD4	Stage	Handelingsdeel	nb/nnb	Nee	7	n.v.t.	SE+ schooleigen	C
			100					

Inleiding Godsdienst heeft géén schoolexamen, maar dient Voldoende (V) of Goed (G) te zijn afgesloten om deel te mogen nemen aan het CE.

Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

Wereldreligies en levensbeschouwelijke onderwerpen zijn het uitgangspunt van de lessen.
Om een voldoende te behalen voor godsdienst moeten de leerlingen in het examenjaar op de gemaakte toetsen gemiddeld een 5,5 of hoger scoren.
Het gemiddelde van alle behaalde cijfers wordt omgezet naar een Onvoldoende, Voldoende of Goed waarbij:
O = 0 - 5,4
V = 5,5 - 7,4
G = 7,5 - 10

Wat draagt het vak godsdienst bij aan het leren en leven van leerlingen?

Bij het vak godsdienst leren de leerlingen aan de hand van verschillende godsdiensten en levensbeschouwingen een eigen levensvisie te ontwikkelen. Leren respect te hebben voor andere opvattingen of zienswijze en te begrijpen waarop die opvattingen zijn gebaseerd. Ze leren daarbij een kritische houding om beargumenteerd het met bepaalde opvattingen wel of niet eens te zijn. Door levensbeschouwelijke vragen te stellen leren de leerlingen na te denken en vragen te stellen over de betekenis en zin van het leven. Dit gaat zowel om hun eigen leven als dat van anderen. Aan de hand van actuele gebeurtenissen worden leerlingen uitgedaagd om na te denken over goed en kwaad en hoe zij zichzelf hiertoe verhouden.

Tijdens de lessen maken we gebruik van: actualiteiten van (sociale) media, films, documentaires, religieuze voorwerpen, artikelen, lesboeken of zelfontwikkeld materiaal. Ook een heilig boek, een excursie of een viering kan bijdragen aan een ontwikkeling van kennis, inlevingsvermogen en visie. De manier van toetsen is divers. Kennis en ontwikkeling wordt getoetst via so's, presentaties, portfolio's en verslagen. Bij de voorbereiding van een kerst- en paasviering, wordt er ook wel getekend of gebruik gemaakt van digitale verwerkingsvorm (zoals powerpoint of het maken van een filmpje). De leerlingen van het eindexamenjaar helpen mee bij de organisatie van de paasviering.

We gebruiken de methode: Perspectief (de leerlingen hebben dit handboek in het boekenpakket)

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
TTS-PO1	Thema 12 doodgewoon: bevatten onderdelen: familie en vrienden, verliefd zijn en seks, liefde en trouw, hufterigheid, respect en tolerantie.	Praktische opdracht	30	ja	5	n.v.t.	Schooleigen	n.v.t.
TTS-PO2	Thema 13 toekomst: bevatten onderdelen: over zwak en sterk, verdedigen of aanvallen, van kwaad tot erger, godsdienstige conflicten en terreur.	Praktische opdracht	30	ja	6	n.v.t.	Schooleigen	n.v.t.
TTS-PO3	Vieringen: kerstproject: lessenserie pasen: voorbereiding, organisatie en uitvoering van de viering	Praktische opdracht	40	ja	7	n.v.t.	Schooleigen	n.v.t.
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande SE.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
 Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	Nederland en Indonesië	Schriftelijke toets	10	ja	1	50	SE	K3 / K4
SE-PO1	Werkstuk Cultuur in Nederland na 1945	Praktische opdracht	10	nee	2	n.v.t.	SE + CE	K2 / K3 / K8
SE-B	Cultuur in Nederland na 1945	Schriftelijke toets	10	ja	3	50	SE + CE	K3 / K8
SE-C	De Koude Oorlog	Schriftelijke toets	10	ja	4	50	SE + CE	K3 / K9
SE-D	Staatsinrichting	Schriftelijke toets	15	ja	5	50	SE + CE	K1 / K3 /K10 /K5
SE-PO2	Werkstuk Historisch Kader	Praktische opdracht	15	nee	6	n.v.t.	SE + CE	K2 / K3 / K10
SE-E	Europa en de wereld 1914-1945	Schriftelijke toets	15	ja	6	50	SE + CE	K10 / K5 / K3
SE-F	Europa en de wereld 1945- heden	Schriftelijke toets	15	ja	7	50	SE + CE	K10 / K5 / K3
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande SE.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.

Aanvullende informatie:

1/ Oriëntatie op leren en werken

De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij.

2/ Basisvaardigheden

De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken.

3/ Culturele en kunstzinnige vorming en verdieping

De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama).

Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.

4/ Reflectie en kunstdossier

De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.

Het schoolexamen moet met een 'naar behoren' of 'goed' door de leerling worden afgerond in het derde leerjaar. Dit betekent dat de gemiddelde resultaten van de uitgevoerde schoolexamenactiviteiten minimaal voldoende moeten zijn. Een leerling die dit niet Naar Behoren/ Goed heeft kan niet bevorderd worden.

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-HD1	Thema: Film. Het omvat het bekijken van een film naar keuze in de bioscoop, gevolgd door het schrijven van een filmrecensie en het maken van een filmposter.	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	1-4	n.v.t.	SE+ schooleigen	K 1 t/m 4
SE-HD2	Thema: Rondje Cultuur - Het omvat het volgen van workshops in verschillende kunstdisciplines.	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	1-4	n.v.t.	SE+ schooleigen	K 1 t/m 3
SE-HD3	Thema: Vakoverstijgend. Het omvat activiteiten met wisselende thema's en workshops.	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	1-4	n.v.t.	SE+ schooleigen	K 1 t/m 3
SE-HD4	Eindpresentatie en reflectie over alle activiteiten en geproduceerde werken.	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	1-4	n.v.t.	SE+ schooleigen	K 4

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Het examen bestaat alleen uit een Schoolexamen (SE).

Het examenprogramma bestaat uit de volgende kerndoelen:

LO1/K/1 Oriëntatie op leren en werken

LO1/K/2 Basisvaardigheden

LO1/K/3 Leervaardigheden in het vak lichamelijke opvoeding

LO1/K/4 Spel

LO1/K/5 Turnen

LO1/K/6 Bewegen op muziek

LO1/K/7 Atletiek

LO1/K/8 Zelfverdediging

LO1/K/9 Actuele bewegingsactiviteiten

Het vak LO telt mee voor het examen VMBO-kader.

Dat wil zeggen dat alle resultaten van de praktische opdrachten die je in het voor- en eindexamenjaar behaalt tijdens de lessen LO, sportoriëntatie, sportdagen of afsluitmomenten, meetellen in de eindbeoordeling.

Wanneer je aan onderstaande voorwaarden voldoet, dan zal de eindbeoordeling met een voldoende of goed worden beoordeeld.

1. Actieve deelname
2. Werkhouding
3. Omgang met klasgenoten en docent
4. Houden aan afspraken

Beoordeling:

Op de website van het HVC vindt je een uitgebreide toelichting over de beoordeling middels een RUBRIC voor het vak LO.

Het gemiddelde van al de behaalde cijfers wordt uiteindelijk omgezet in een letter.

Hierbij is:

O = 5,4 of minder

V = 5,5-7,4

G = 7,5 of meer

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds- duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-PO1	Keuze sportdag.	Praktische opdracht	25	Nee	2.	nvt	SE	LO1/K/3 LO1/K/9
SE-PO2	Atletiek: Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren.	Praktische opdracht	15	Nee	5.	nvt	SE	LO1/K/1 LO1/K/7
SE-PO3	Bewegen op muziek: Ritme en bewegen, streetdance, jazzdans of conditionele vormen op muziek en daarbij regelende taken uitvoeren, waaronder een eenvoudige variatie ontwerpen en uitvoeren.	Praktische opdracht	15	Nee	7.	nvt	SE	LO1/K/3 LO1K/6
SE-PO4	Spel binnen/ buiten: Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen.	Praktische opdracht	15	Nee	7.	nvt	SE	LO1/K/2 LO1/K/4
SE-PO5	Turnen: Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek.	Praktische opdracht	15	Nee	7.	nvt	SE	LO1/K/5
SE-PO6	Zelfverdediging Keuze uit: Stoeispelen (bijvoorbeeld: vormen van judo), trefspelen (bijvoorbeeld: vormen van boksen, schermen of karate-do).	Praktische opdracht	15	Nee	7.	nvt	SE	LO1/K/3 LO1/K/8

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
 Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

De praktische opdrachten zijn een verzameling van alle werkstukken die in het derde leerjaar worden gemaakt.

De lesstof is terug te vinden in het boek Essener Thema's - vmbo bk, versie 6, ISBN: 978-94-020-8455-9

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	H1: Wat is maatschappijleer, H3: Cultuur en identiteit	Schriftelijke toets	15	ja	1	50	SE	K/1/2/3/4/5
SE-B	H5: Rechtsstaat	Schriftelijke toets	15	ja	2	50	SE	K/3/5/6/7
SE-C	H4: Politiek	Schriftelijke toets	15	ja	3	50	SE	K/3/5/6/7
SE-D	H7: Pluriforme samenleving	Schriftelijke toets	15	ja	4	50	SE	K/3/5/6/7
SE-PO1	H9: Burgerschap. Leerlingen stellen een dossier samen bestaande uit een interview met ouders over verschillen en de uitwerking van een maatschappelijk probleem.	Praktische opdracht	20	nee	1-4	n.v.t.	SE	K/1/2/3/4/5/6/7
SE-PO2	H2: Media, H6: Nederland en de wereld. Verslag over een mondiaal probleem aan de hand van nieuwsbronnen.	Praktische opdracht	20	nee	3	n.v.t.	SE	K/1/2/3/4/5/6/7
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Aanvullende informatie:

PO: 5%
 SE A: 35%
 SE B: 30%
 SE C: 30%
 Totaal 100%

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-PO	Taalvariëteiten	Praktische opdracht	5	nee	3	nvt	SE	E11,13
SE-HD	Fictie	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	4	nvt	SE+ schooleigen	E15
SE-A1	Spreekvaardigheid gesprekken voeren fictie	Mondeling	15	ja	4	10	SE	E7,8,9,10,12,14,16,17
SE-B1	Schrijfvaardigheid zakelijke brief/e-mail	Schriftelijk	15	ja	5	50	SE/CE	E4
SE-B2	Schrijfvaardigheid artikel	Schriftelijk	15	ja	5	50	SE/CE	E6
SE-A2	Spreekvaardigheid spreken/presentatie	Mondeling	20	nee	6	10	SE	E5
SE-C	Leesvaardigheid	Schriftelijk	30	ja	7	50	SE/CE	E1,2,3
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Aanvullende informatie:

(3) = 3e klas; (4) = 4e klas

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	Weer (3)	Schriftelijke toets	10	ja	1	50	SE	K1,2,3, 12
SE-B	Licht (3)	Schriftelijke toets	10	ja	2	50	SE	K1, 7
SE-C	Warmte (3)	Schriftelijke toets	5	ja	2	50	SE	K1, 6
SE-D	Stoffen (3) Materialen (3)	Schriftelijke toets	15	ja	3	50	SE + CE	K1,4
SE-E	Straling, incl. periodiek stelsel(3)	Schriftelijke toets	10	ja	4	50	SE	K1, 10 K1, 11
SE-F	Energie (4)	Schriftelijke toets	10	ja	5	50	SE + CE	K1,6
SE-G	Geluid (4)	Schriftelijke toets	10	ja	5	50	SE + CE	K1,8
SE-H	Elektriciteitsleer (4) Schakelingen (4)	Schriftelijke toets	15	ja	6	50	SE + CE	K1,5
SE-I	Werktuigen (4) Kracht en bewegingen (4)	Schriftelijke toets	15	ja	7	50	SE + CE	K1, 9
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

De stageverslagen zijn handelingsopdrachten. Deze opdrachten horen voor aanvang van het centraal examen "naar behoren" (voldoende of goed) te zijn afgesloten.

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-1	Toets over ontwerpen en maken en bewerken en verbinden van materialen	Schriftelijke toets	5	ja	1	50	SE + CSPE	p/pie/1.1-1.2-1.3-1.4-p/pie/2.1-2.2
SE-2	Toets over ontwerpen en maken en installeren en monteren	Schriftelijke toets	5	ja	2	50	SE + CSPE	p/pie/1.1-1.2-1.3-1.4-p/pie/4.1-4.2
SE-PO1	Leerlingen maken een praktische opdracht m.b.t. een huisinstallatie	Praktische opdracht	5	nee	2		SE + CSPE	p/pie/4.2
SE-3	Toets over ontwerpen en maken, bewerken en verbinden van materialen en besturen en automatiseren.	Schriftelijke toets	5	ja	3	50	SE + CSPE	p/pie/1.1-1.2-1.3-1.4-p/pie/2.1-2.2-p/pie/3.1-3.2-3.3
SE-PO2	Proeve van bekwaamheid: de leerlingen maken een deel van de praktische opdrachten van het meest recente examen	Praktische opdracht	5	nee	3	n.v.t.	SE + CSPE	p/pie/1-p/pie/2-p/pie/3-p/pie/4
SE-4	Toets over bewerken en verbinden van materialen en besturen en automatiseren	Schriftelijke toets	5	ja	4	50	SE + CSPE	p/pie/2.1-2.2-p/pie/3.1-3.2-3.3
SE-PO3	Proeve van bekwaamheid: de leerlingen maken een deel van de praktische opdrachten van het meest recente examen	Praktische opdracht	5	nee	4	n.v.t.	SE + CSPE	p/pie/1-p/pie/2-p/pie/3-p/pie/4
SE-HD1	Stage/stageverslag	Handelingsdeel	nmb/nb	nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	A, B
SE-HD2	Loopbaanorientatiedossier1	Handelingsdeel	nmb/nb	nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	C
SE-5	Toets ontwerpen en maken, bewerken en verbinden van materialen en installeren, monteren en besturen en automatiseren en installeren en monteren	Schriftelijke toets	5	ja	5	50	SE + CSPE	p/pie/1.1-1.2-1.3-1.4-p/pie/2.1-2.2-p/pie/3.1-3.2-3.3-p/pie/4.1-4.2
SE-PO4	Proeve van bekwaamheid: de leerlingen maken een deel van de praktische opdrachten van het meest recente examen	Praktische opdracht	10	nee	5	n.v.t.	SE + CSPE	p/pie/1-p/pie/2-p/pie/3-p/pie/4
SE-6	Toets ontwerpen en maken, bewerken en verbinden van materialen, besturen en automatiseren en installeren en monteren	Schriftelijke toets	5	ja	6	50	SE + CSPE	p/pie/1.1-1.2-1.3-1.4-p/pie/2.1-2.2-p/pie/3.1-3.2-3.3p/pie/4.1-4.2
SE-PO5	Proeve van bekwaamheid: de leerlingen maken een deel van de praktische opdrachten van het meest recente examen	Praktische opdracht	20	nee	6	n.v.t.	SE + CSPE	p/pie/1-p/pie/2-p/pie/3-p/pie/4
SE-7	Toets ontwerpen en maken, bewerken en verbinden van materialen en installeren en monteren	Schriftelijke toets	5	ja	7	50	SE + CSPE	p/pie/1.1-1.2-1.3-1.4-p/pie/2.1-2.2-p/pie/4.1-4.2
SE-PO6	Proeve van bekwaamheid: de leerlingen maken een deel van de praktische opdrachten van het meest recente examen	Praktische opdracht	20	nee	7	n.v.t.	SE + CSPE	p/pie/1-p/pie/2-p/pie/3-p/pie/4
SE-HD3	Stage/stageverslag	Handelingsdeel	nmb/nb	nee	7	n.v.t.	SE+ schooleigen	A, B
SE-HD4	Loopbaanorientatiedossier2	Handelingsdeel	nmb/nb	nee	7	n.v.t.	SE+ schooleigen	C

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Aanvullende informatie:

Het PTA bevat enkel afsluitende opdrachten die rekendoelen uit het referentie niveau 2F bevatten.

Erratum 3 kader, oktober 2025

Het eindcijfer wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst van het diploma en telt niet mee in de zak-/slaagregeling.

De toetsen worden afgenomen in leerjaar 3 (alleen te doen door de leerlingen van Z&W en E&O).

Voor de herkansingen van de Rekentoets geldt dat deze niet meetellen voor het totaal aantal herkansingen, zoals in het examenreglement wordt genoemd.
De toets is onbeperkt herkansbaar.

Het streven is dat alle leerlingen de toets voldoende afronden.

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	Getallen, Verhoudingen, Meten & Meetkunde en Verbanden	Schriftelijke toets	100	ja	1	50	SE	Streefniveau 2F
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Aanvullende informatie:

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	Statistiek	Schriftelijke toets	20	ja	3	50	SE	K 1 en 7
SE-B	Verbanden	Schriftelijke toets	20	ja	5	50	SE + CE	K 4
SE-C	Drie dimenties, afstanden en hoeken	Schriftelijke toets	20	ja	5	50	SE + CE	K 3 en 6
SE-D	Formules en vergelijkingen	Schriftelijke toets	20	ja	6	50	SE + CE	K 4
SE-E	Rekenen, meten en schatten en Verbanden	Schriftelijke toets	10	ja	6	100	SE + CE	K 2, 5, 8
SE-F	Vlakke en Ruimte Meetkunde	Schriftelijke toets	10	ja	7	100	SE + CE	K 8
			100					

Inleiding Alle eenheden volgens het schoolexamenprogramma vindt u in het onderstaande PTA.

Alle handelingsdelen dienen "Naar Behoren" te worden afgesloten.
 Aanvullende informatie over de eisen waaraan PO's en HD's dienen te voldoen ontvangt de leerling van de vakdocent.

Aanvullende informatie:

M&O: Mens en Omgeving

M&A: Mens en Activiteiten

M&G: Mens en Gezondheid

M&Z: Mens en Zorg

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE-periode	Tijdsduur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-A	M&O Theorie met betrekking op het ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving	Schriftelijke toets	5	ja	1	50	SE + CE	P/ZW/2.1 t/m 2.5
SE-B	M&O Theorie met betrekking op het ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving	Schriftelijke toets	5	ja	2	50	SE + CE	P/ZW/2.1 t/m 2.5
SE-C	M&G Theorie met betrekking op het keuzes maken voor een gezonde leefstijl	Schriftelijke toets	5	ja	3	50	SE + CE	P/ZW/1.1 t/m 1.3
SE-D (PO)	M&A Praktijk met betrekking op het organiseren en begeleiden met als doel de klant te activeren	Praktische opdracht	5	nee	3	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/3.1 t/m 3.3
SE-E	M&A Theorie met betrekking op het organiseren en begeleiden met als doel de klant te activeren	Schriftelijke toets	5	ja	4	50	SE + CE	P/ZW/1.1 t/m 1.3
SE-F (PO)	M&O Praktijk met betrekking op het ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving	Praktische opdracht	5	nee	4	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/3.1 t/m 3.3
SE-G (PO)	M&G Praktijk met betrekking op het keuzes maken voor een gezonde leefstijl	Praktische opdracht	5	nee	4	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/3.1 t/m 3.3
SE-H (PO)	M&Z Praktijk met betrekking op ondersteunende handelingen verrichten bij het zorg verlenen aan de klant	Praktische opdracht	5	nee	4	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/3.1 t/m 3.3
SE-HD1	Stage 1 - leerjaar 3 Stage/verslag	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	P/ZW/1.1 t/m 4.5 A, B
SE-HD2	Loopbaanorientatiedossier 1 - leerjaar 3	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	4	n.v.t.	SE+ schooleigen	P/ZW/1.1 t/m 4.5 C

Naam	Uitgebreide uitleg	Type toets	Weging	Herkansing	SE- periode	Tijds- duur	SE en/of CE of schooleigen	Eindtermen
SE-HD3	Stage 2 - leerjaar 4 Stage/verslag	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	5	n.v.t.	SE	P/ZW/1.1 t/m 4.5 A, B
SE-I	M&O Theorie met betrekking op het ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving	Schriftelijke toets	10	ja	5	50	SE + CE	P/ZW/2.1 t/m 2.5
SE-J (PO)	M&G Praktijk met betrekking op het keuzes maken voor een gezonde leefstijl	Praktische opdracht	10	nee	6	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/1.1 t/m 1.3
SE-K (PO)	M&Z Praktijk met betrekking op ondersteunende handelingen verrichten bij het zorg verlenen aan de klant	Praktische opdracht	10	nee	6	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/1.1 t/m 1.3
SE-L	M&O Theorie met betrekking op het ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving	Schriftelijke toets	10	ja	6	50	SE + CE	P/ZW/2.1 t/m 2.5
SE-M (PO)	M&A Praktijk met betrekking op het organiseren en begeleiden met als doel de klant te activeren	Praktische opdracht	10	nee	7	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/3.1 t/m 3.3
SE-N (PO)	M&O Praktijk met betrekking op het ondersteunen bij het creëren van een verzorgde, schone en veilige leef- en werkomgeving	Praktische opdracht	10	nee	7	n.v.t.	SE + CE	P/ZW/2.1 t/m 2.5
SE-HD4	Loopbaanorientatiedossier 2 - leerjaar 4	Handelingsdeel	nb/nnb	nee	7	n.v.t.	SE+ schooleigen	P/ZW/1.1 t/m 4.5 C